

HEILSA

Microsoft-stovnarin Bill Gates lovar nú 600.000 krónur í samsýning til tann, sum kann finna uppá eitt betri slag av hitum. Gates-grunnurin sigur í einari fráboðan, at menn eru ikki so fegnir um at brúka

hit, tí hon ger, at teir njóta ikki ta lötuna til fulnar. Tann nýggja hitin skal fáa menn at hugsa øðrvísi, sigur grunnurin. Sum er brúka 750 milliónir menn hit, men tann nýggja hitin skal fáa fleiri at brúka hit.

Lagt til rættis: Árni Joensen

Vit skulu framvegis eta breyð og epli

Flakið í pakkanum kann vera fryst og tiðnað fleiri ferðir, uttan at tað verður upplýst

At tað krabbameinselvandi evnið akrylamid er í eplum og breyði skal ikki fáa okkum at gevast at eta breyð og eplir

Tað er í hvussu er tann greiða støðan hjá tí danska krabba-meinsfelagnum.

– Enn vita vit ikki nóg mikið um akrylamid, til at vit kunnu mæla fólki til at broyta matvanarnar. Vit eru rættiliga vís í, at evnið er krabbameinselvandi, men kortini er neyðigt við fleiri kanningum, sigur Anja Olsen, sum er granskari hjá Kræftens Bekømpelse.

Tá matvørur verða hitaðar meiri enn 120 stig, kemur evnið akrylamid í tær. Tað er líka mikið, at matvøran verður hitað í ovni, á pannu ella

á grill, og so kann tað vera nærliggjandi at strika eitt nú chips av matkortinum, tí tað er sum kunnugt ein matvøra, sum er heilsuskaðilig av øðrum orsökum.

– Hinvegin vita vit, at rugbreyð er sunt, sjálvt um akrylamid kann vera í tí, sigur Anja Olsen.

Danski matvørumálaráðharrin, Mette Gjerskov, hevur sagt, at hon vil hava ES-heilsu myndugleikarnar at kanna málið um akrylamid nærri fyri at vita, hvat skal gerast.

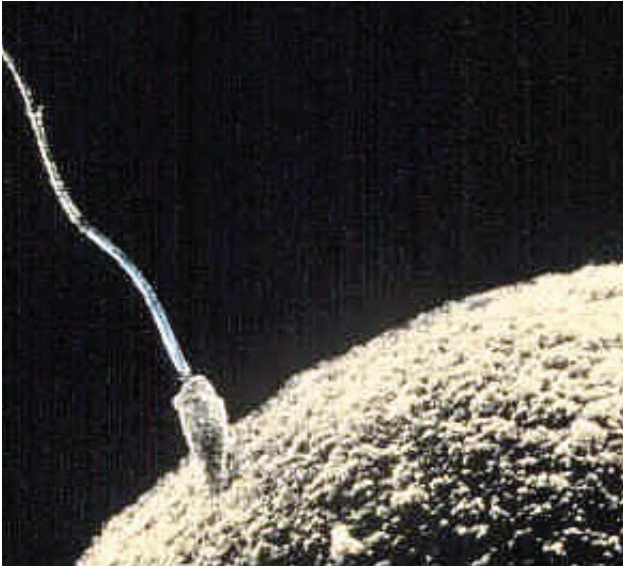

Sáðgevi hevði arviliga sjúku

Hóast ein danskur sáðgevi kunnaði myndugleikarnar um, at hann hevði eina arviliga sjúku, bleiv málið lagt til viks

Miðskeiðis í 1980-ár 6unum fingur fleiri kvinnur sáð frá danska sáðgevanum Henrik Koch, men nú vísir

tað seg, at hann hevði eina álvarssama og arviliga krabbameinssjúku, uttan at hann visti tað. Avleiðingin

av tí er, at eftir øllum at døma hava millum fimm og tíggju av sáðgeva-børnum hansara arvað krabbameinssjúkuna.

Í 1997 kom Henrik eftir, at hann hevði sjúkuna. Hann boðaði alt fyri eitt læknumum frá, men eitt lækna ráð í Keyppannahavn gjørdi av at leggja málið í skuffuna. Ráðið helt, at tað fór at verða ov torført at finna børnini, og harafturat hevði eitt tilíkt stig verið í andsøgn við ta dansku regluna um anonymitet í sambandi við sáðgeving.

Í dag er Henrik Koch 60 ára gamal, og nú hevur hann valt at fara í bløðini við søgu síni. Á tann hátt vónar hann, at familjurnar,

sum hava fingið børn við sáði frá sjúkrahúsinum í Hvidovre í árunum frá 1979 til 1983, lata børnini kanna.

–Hetta snýr seg ikki um meg, men kann hetta bjarga so mikið sum einum barni frá einari deyðiligari sjúku, so havi eg gjørt tað rætta, sigur Henrik Koch við Berlingske.

Sjúkan, sum Henrik ber, eitur Lynch-syndrom og er sum sagt livshættislig, men fáa fólk ta neyðugu viðgerðina nóg tíðliga, hava tey góðar møguleikar.

Ikki vandaleyst at raka skáphárini av sær

Tey seinnu árin er tað vorðið alt meiri vanligt, at fólk raka skáphárini burtur, men tað er ikki heilt vandaleyst.

Summi brúka saks, onnur rakimaskinu ella -rakiknív, og uppافتur onnur brúka okkurt smyrsl, sum beinir skáphárini burtur. Men sambært serkunnleikanum kann tað hava sínar avleiðingar.

Í einum vísindatíðarriti skriva franskir húðgranskarar, at vandin fyri húðvirus veksur, tá fólk koyra skáphárini av kroppinum. Teir siga, at tey seinastu tíggju árin hava læknar staðfest nógvar tilburðir av poxvirusinum Molluscum contagiosum ella MCV, sum

gevur pírrur ella bløðrur. Virusíð smittar við, at fólk nema við hvørt annað og við kynsliga samveru.

Í einari frágreiðing skriva teir fronsku serfrøðingarnir um 30 fólk, sum komu til lækna, tí tey vóru smittað við MCV, og at 27 teirra høvdu rakað skáphárini av sær. Niðurstøðan hjá læknumum er, at tá skáphárini verða koyrd burtur, verður eitt lítið sár eftir, og har búnast MCV-virusíð.

At enda ein vegleiðing frá teimum fronsku granskarunum: Tað vísir seg, at vandin fyri at fáa virus er nógv minni ella kanska eingin, um fólk brúka lasertól heldur enn rakimaskinu, tá tey koyra skáphárini av sær.